

GÖMÖR NÉPRAJZA  
XXXV.

BÉL MÁTYÁS  
GÖMÖR VÁRMEGYE  
LEÍRÁSA  
(1749)

DEBRECEN, 1992

## TARTALOM

### I. (ÁLTALÁNOS) RÉSZ .....

#### I. fejezet

#### A VÁRMEGYE FEKVÉSE, TERMÉSZETE

ÉS ALKALMATOSSÁGAI .....	5
Honnét van a vármegye neve? .....	5
Hosszúsága és szélessége .....	5
Határai .....	5
A vidék természete .....	6
Folyók és folyóvizek .....	8
Halakban gazdag vizek .....	10
A levegő egészséges volta .....	10
A földek termékenysége fekvésüknek megfelelően különböző .....	11
Szőlőskertek .....	12
Kerti gyümölcsök .....	12
Állattenyésztés .....	12
Méhészet .....	13
Ércfajták, amelyekkel ez a vidék ékeskedik .....	13
Az aggteleki barlang .....	13
Savanyúvíz-források .....	13
Vadászat és a vadak fajtái .....	14

## II. fejezet

A VÁRMEGYE LAKOSAI ÉS TISZTSÉGVISELŐI .....	15
A lakosok foglalkozása és munkái .....	16
A németek telepei és szokásai .....	17
A különféle lakosok eltérő iparkodása életszükségleteik megszerzésében .....	17
A vármegye tisztségviselői .....	19
A korábbi és jelenlegi főispánok .....	19
Az alispánok névsora .....	19
A vármegye lakosainak – elsősorban a nemeseknek – a szokásai .....	21
Esküvői szokások .....	21
Temetési szokások .....	22
A közrendűek szokásai .....	22
Uradalmak .....	22

## II. (KÜLÖNÖS) RÉSZ

GÖMÖR VÁRMEGYE JÁRÁSAI .....	25
Előszó .....	25

## I. fejezet

A rozsnyói járás .....	25
A rozsnyói kerület és ennek egyetlen mezővárosa: Rózsnyó .	26
A név eredete .....	26
Fekvése és környezete .....	26
Rózsnyó mezőváros szerkezete és épületei .....	28
Utcák .....	29
Életmód és foglalkozás .....	31
A sörfőző házak .....	32
A városi tisztségviselők .....	32
A mezőváros csekély jövedelmei .....	33
A termőföld és az éghajlat természete .....	34
Rózsnyóbánya .....	35
A rozsnyói kerület falvai .....	38

## II. fejezet

A csetneki kerület .....	43
Csetnek mezőváros eredete .....	43
Fekvése .....	43
Az épületek rendje .....	44
A lakosok foglalkozása és munkája .....	45
A mezőváros jogai és kiváltságai .....	45
Dobsina mezőváros .....	46
Fekvése .....	47
Határai .....	47
A mezőváros kiváltságai .....	47
A lakosok foglalkozása és szokásai .....	48
A mezőváros korábbi sorsa .....	49
Pelsőc mezőváros .....	49
Fekvése és határai .....	49
A mezővárost tágas vármegyeház ékesíti: a benne tartani szokott megyegyűlések .....	50
A mezőváros csekély jövedelmei .....	51
A csetneki kerület falvai .....	51

## III. fejezet

A murányi kerület .....	56
Előszó .....	56
A murányi vár .....	56
A murányi kerület mezővárosai .....	56
A murányi kerület falvai .....	59
A Garam völgyének falvai .....	59
A murányi vár alatti völgy falvai .....	61
A Jolsván túl fekvő falvak .....	62

#### IV. fejezet

A ratkói járás .....	64
Ratkó mezőváros .....	64
Fekvése .....	64
A lakosok .....	65
Foglalkozás .....	65
Kereskedés .....	65
Kövi mezőváros .....	66
Fekvése .....	66
Foglalkozás .....	66
A ratkói járás falvai .....	68
Különböző birtokosok falvai .....	68
A Derencsényi – amelyet másképpen Baloginak is mondanak – uradalom falvai .....	70

#### V. fejezet

A serkei járás .....	73
Előszó .....	73
Rimaszécs mezőváros .....	73
Várgede vára .....	74
A serkei járás falvai .....	76

#### VI. fejezet

A putnoki járás .....	83
Putnok vára .....	83
Az ugyanezen nevű Putnok mezőváros .....	85
Sajógömör mezőváros .....	87
A putnoki járás falvai .....	88